

In aduentum domini (sermo ii)

Εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ι

Σύστημα ἀγίων, φιλόχριστοι καὶ πιστοί, ἐγὼ ἔλεεινός, ἐν δάκρυσιν παρακαλῶ καὶ παραινῶ, μὴ ἐσόμεθα ὅλως εὐάλωτοι τῷ Ἐχθρῷ, μᾶλλον δὲ δυσάλωτοι τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ. Ἀπαραίτητος ἀγὼν ἐπὶ θύραις ἔφθασεν· θυρεὸν τῆς πίστεως ἀναλάβωμεν πάντες. Ἀντλήσωμεν πόθῳ ἀπὸ τῆς θείας πηγῆς ἐλπίδας σωτηρίας ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ· τὴν ἄκτιστόν φημι, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, Τριάδα ὁμοούσιον, οὕσαν πηγὴν βλύζουσαν ζωὴν. Ἐὰν τετείχισται τοιοῦτοις ὅπλοις ἡ ἡμετέρα ψυχὴ, πεπάτηται ὁ Δράκων. Μεταξὺ πάντων τούτων δεῖ ἡμᾶς προσεύξασθαι μὴ ἐλθεῖν εἰς πειρασμόν, μηδὲ φυγεῖν χειμῶνος. Ἔτοιμοι οὖν γίνεσθε, ὡσπερ οἰκέται πιστοί, ὄντες φιλοδέσποτοι, ἄλλον μὴ δεχόμενοι. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ κλέπτης καὶ ἀλάστωρ καὶ ἀπηνῆς πρῶτος μέλλει 186 ἔρχεσθαι ἐν καιροῖς τοῖς ἰδίους, βουλόμενος κλέψαι, θῦσαι καὶ ἀπολέσαι τὴν ποιμνὴν τὴν ἐκλεκτὴν τοῦ ἀληθοῦς Ποιμένου, σχῆμα ἀναλαμβάνει τοῦ ἀληθοῦς Ποιμένου, ἵνα ἐξαπατήσῃ τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς. Οἱ γνωρίζοντες σαφῶς τὴν φωνὴν τὴν ἀγίαν τοῦ ἀληθινοῦ Ποιμένου, αὐτίκα γνωρίζουσιν· ἡ γὰρ τοῦ ἀλάστορος οὐ πάνυγε ἔοικε τῷ ἀληθινῷ Ποιμένι, καὶ ἐπιπληκτικὴ ἐστὶ σχήματος γέμουσα ἡ τοῦ κλέπτου φωνή, καὶ εὐθὺς γνωρίζεται ὁποία ἐστὶν αὕτη. Διδαχθῶμεν, ὦ φίλοι, ποιῶ σχήματι ἐλεύσεται ἐπὶ γῆς ὁ ἀναίσχυντος Ὁφίς. Ἐπειδὴ περὶ ὁ Σωτὴρ τοῦ σώσαι βουλόμενος τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐκ παρθένου ἐτέχθη καὶ σχήματι ἀνθρώπου ἐπάτησε τὸν Ἐχθρὸν ἐν ἀγία δυνάμει τῆς αὐτοῦ θεότητος, πρῶτος δὲ καὶ ταπεινὸς γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα ἡμᾶς ὑψώσῃ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανόν· ὄντως γὰρ καὶ ἀληθῶς ὁ Θεὸς ὁ συλληφθεὶς, ὁ αὐτὸς ὁ σαρκωθεὶς, ὁ αὐτὸς <ὁ> γεννηθεὶς ἐκ Παρθένου ἀγίας ἐν σαρκὶ ἡμετέρᾳ, ἐν τῷ πάθει τοῦ σταυροῦ ἔσωσε τὰ σύμπαντα ἐντολὰς δεδωκώς. Μέλλων δὲ πάλιν ἔρχεσθαι ἐσχάτη ἡμέρᾳ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἀποδοῦναι ἅπασιν 187 κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτῶν, δικαίους καὶ ἀσεβέσιν, ὡς δίκαιος Δικαστής. Μαθὼν τοῦτο ὁ Ἐχθρὸς, ὅτι πάλιν ἔρχεται ἐξ οὐρανοῦ ὁ Κύριος ἐν δόξῃ θεότητος, ἐλογίσατο οὕτως ἀναλαβεῖν τὸ σχῆμα τῆς αὐτοῦ παρουσίας καὶ ἀπατήσῃ πάντας. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν ἐν νεφέλαις φωτειναῖς ὡς ἀστραπὴ φοβερὰ ἐλεύσεται ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐχ οὕτως δὲ ὁ Ἐχθρὸς ἐλεύσεται ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν νεφέλαις φωτειναῖς· ἀποστάτης γὰρ ἐστὶ. Τίκεται δὲ ἀκριβῶς ἐκ γυναικὸς μιαρᾶς τὸ ἐκείνου ὄργανον, οὐκ αὐτὸς δὲ σαρκούται. Ἐν σχήματι δὲ τούτου ἦξει ὁ παμμίαιρος, ὡς κλέπτης, ψευδευλαβής, ἀπατήσῃ σύμπαντα· ταπεινὸς καὶ ἡσυχος, μισῶν, φησίν, ἀδίκων, ἀποστρέφων εἶδωλα, προτιμῶν εὐσέβειαν, ἀγαθός, φιλόπτωχος, εὐειδὴς ὑπερβολῇ, πάνυ εὐκατάστατος, ἰλαρὸς πρὸς ἅπαντας, τιμῶν μεθ' ὑπερβολῆς τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων· αὐτοὶ γὰρ προσδοκῶσι τὴν ἐκείνου ἔλευσιν. Μεταξὺ τούτων πάντων σημεῖα ἐπιτελεῖ, τέρατα καὶ φόβητρα ἐν ἐξουσίᾳ πολλῇ. Ἀρέσαι δὲ ἅπασιν τεχνάζεται δολίως, ὅπως ἂν ἀγαπηθῇ ἐν τάχει ὑπὸ λαῶν. Δῶρα δὲ οὐ λήψεται, μετ' ὀργῆς οὐ λαλήσει, κατηφῆς οὐ δείκνυται, ἀλλ' ἰλαρὸς αἰεὶ. Ἐν ἅπασιν δὲ τούτοις σχήματι εὐταξίας ἐξαπατᾷ τὸν κόσμον, ἕως οὗ 188 βασιλεύσει. Ὅταν γὰρ θεάσωνται λαοὶ πολλοὶ καὶ δῆμοι τηλικαύτας ἀρετάς, κάλλη τε καὶ δυνάμεις, πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μιᾷ γνώμῃ γίνονται καὶ ἐν χαρᾷ μεγίστῃ βασιλεύουσιν αὐτόν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· μὴ ἄρα εὐρίσκεται τηλικούτος ἄνθρωπος ἀγαθός, δίκαιος; Πλείονα δὲ ὁ δῆμος ὁ φονευτῆς τῶν Ἰουδαίων τιμῶσι καὶ χαίρονται τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ· ὅθεν καὶ ὡς προτιμῶν τὸν τόπον καὶ τὸν ναόν, δείκνυσι πᾶσιν αὐτοῖς πρόνοιαν ποιούμενος. Ἐν δὲ τῷ βασιλεύειν τὸν Δράκοντα ἐπὶ γῆς, εὐπροθύμως οἱ λαοὶ σύμμαχοι γενήσονται. Ἐδῶμ πάλιν καὶ Μωάβ, ἔτι δὲ οἱ υἱοὶ Ἀμὼν, ὡς γνησίῳ βασιλεῖ προσκυνήσουσιν ἐν

χαρᾶ, καὶ αὐτοὶ ὑπέρμαχοι ἐν πρώτοις γενήσονται. Ἄνορθοῦται δὲ εὐθὺς ἐκείνου ἡ βασιλεία, καὶ πατάξει ἐν θυμῷ τρεῖς βασιλεῖς μεγάλους. Ἔπειτα ὑπὲρ μέτρον ὑψοῦται τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐμέσει ὁ Δράκων τὴν αὐτοῦ πικρότητα, προβάλλων ἐκ τῶν ἐν τῇ Σιών τὸ θανάσιμον. Ταράσσει οἰκουμένην καὶ κινεῖ τὰ πέρατα· ἐκθλίβει τὰ σύμπαντα, μαιίνει πολλὰς ψυχὰς. Οὐκέτι ὡς εὐλαβῆς, οὐκέτι ὡς φιλόψυχος, οὐκέτι ἰλαρός, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσιν αὐστηρός, ἀπότομος, ὀργί 189 λος καὶ θυμώδης, δεινός, ἀκατάστατος, φοβερός καὶ ἀηδής, μισητὸς καὶ βδελυκτός, ἀνήμερος, πονηρός, ἀλάστωρ καὶ ἀναιδής καὶ σπουδάζων ἐμβαλεῖν εἰς βόθρον ἀσεβείας πᾶν τὸ γένος τῶν βροτῶν τῇ οἰκείᾳ μανίᾳ· μεγαλύνων σημεῖα, πληθύνων τὰ φόβητρα, ψεῦδος καὶ οὐκ ἀλήθειαν ταῦτα ἐνδεικνύμενος. Τοιοῦτω δὲ τρόπῳ μεθιστᾷ ὁ τύραννος τὰ ὄρη, φαντάζει ψευδῶς καὶ οὐκ ἀληθείᾳ· τῶν πληθῶν παρεστώτων, λαῶν πολλῶν καὶ δήμων, καὶ εὐφημούντων αὐτὸν διὰ τὰς φαντασίας, βάλλει φωνὴν ἰσχυράν, ὥστε καὶ σαλευθῆναι τὸν τόπον ἐν ᾧ οἱ ὄχλοι αὐτῷ παραστήκουσι, καὶ λέγει παρρησίᾳ· γινώτε, πάντες οἱ λαοί, τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς ἐμῆς ἐξουσίας. Ἴδου δὴ, ἐνώπιον πάντων ὑμῶν κελεύω τῷ ὄρει τούτῳ τῷ μεγάλῳ τῷ ὄντι ἀντίπερα, ὅπως ἂν μετασταθῇ ἐκπέραθεν θαλάσσης ῥήματι τῷ ἐμῷ ὥδε νῦν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ φησὶν ὁ μιᾶρός· σοὶ κελεύω· παραυτίκα μέτελθε ἐντεῦθεν τῆς θαλάσσης. Καὶ τρέχει μὲν τὸ ὄρος ἐν ὀφθαλμοῖς θεατῶν, μὴ κινηθὲν παντελῶς τῶν αὐτοῦ θεμελίῳ· ἃ γὰρ ὁ Θεὸς ὁ Ὑψιστος ἀπ' ἀρχῆς τῆς κτίσεως ἤδρασε καὶ ὑψωσε, τούτων ὁ παμμίαρος ἐξουσίαν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ κόσμον ἀπατᾷ μαγικαῖς φαντασίαις. Πάλιν δὲ ἄλλῳ ὄρει κει 190 μένῳ ἐν τῷ βάθει τῆς μεγάλης θαλάσσης νήσου πάνυ μεγίστης κελεύει τοῦ ἀπελθεῖν καὶ ἐν ξηρᾷ ἰστάναι ἐν τερπνοῖς αἰγιαλοῖς εἰς τέρψιν τῶν θεατῶν· νήσου μὴ κινουμένης ἐκ τῆς θαλάσσης ὅλως, ὡς ὄρος ἐπὶ ξηρᾶς δῆθεν νήσος γίνεται. Πάλιν αὐτὸς ὁ Δράκων ὑφαπλώνει τὰς χεῖρας καὶ συναγει τὸ πλῆθος ἐρπετῶν καὶ πετεινῶν. Ὅμοίως δὲ ἐπιβαίνει ἐπάνω τῆς ἀβύσσου καὶ ὡσπερ ἐπὶ ξηρᾷ περιπατεῖ ἐπ' αὐτῇ. Φαντάζει τὰ σύμπαντα, καὶ πολλοὶ πιστεύουσιν καὶ δοξάζουσιν αὐτόν, ὡσπερ θεὸν ἰσχυρόν. Οἱ δὲ ἔχοντες τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς, πεφωτίσονται αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας· ἀκριβῶς θεωροῦσι πίστει εἰλικρινεῖ καὶ γινώσκουσιν αὐτόν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιβαίνει ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ ὡς ἐπὶ ξηρᾶς· οὕτως περιπατεῖ ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ οὕτως φαντάζει καὶ πλανᾷ τὸν κόσμον. Καὶ πολλοὶ πιστεύουσιν αὐτῷ καὶ δοξάζουσιν αὐτόν ὡς θεὸν ἰσχυρόν. Ὅσοι δὲ ἔχουσι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας πεφωτισμένους, γινώσκουσιν ἀκριβῶς ὅτι οὔτε ὄρος ἐκινήθη ἀπὸ τοῦ ἰδίου τόπου, οὔτε 191 νῆσος μετῆλθεν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς γῆς. Ταῦτα δὲ πάντα ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι ἐπιτελεῖ ὁ Ἀντίχριστος· οὐ καταδέχεται γὰρ ὀνομάσαι τὸ ἄχραντον ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπειδὴ θεομάχος ἐστὶν καὶ υἱὸς τῆς ἀπωλείας. Τούτων οὕτως γινομένων καὶ τῶν λαῶν προσκυνούντων αὐτόν καὶ αἰνούντων ὡς θεόν, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἀγανακτεῖ ὁ Ὑψιστος ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ λοιπὸν γίνονται λιμοὶ χαλεποί, λοιμοὶ ἐπιμένοντες, σεισμοὶ ἀκατάπαυστοι, πεῖνα πανταχοῦ, θλίψις μεγάλη, στενοχωρία πανταχοῦ, θάνατοι ἀκατάπαυστοι καὶ φόβος φοβερός καὶ τρόμος ἀμύθητος. Τότε οἱ οὐρανοὶ οὐκέτι βρέχουσιν, ἡ γῆ οὐκέτι καρποφορεῖ, αἱ πηγαὶ ἐκλείπουσιν, οἱ ποταμοὶ ξηραίνονται, βοτάνη οὐκέτι φύεται, χλόη οὐκέτι ἀνατελεῖ, τὰ δένδρα ἀπὸ ριζῶν ψύχονται καὶ οὐκέτι βλαστάνουσιν. Οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης καὶ τὰ κῆτη ἐν αὐτῇ τελευτῶσι, καὶ οὕτως, φησὶν, δυσωδίαν λυμινὴν ἀναπέμπει ἡ θάλασσα καὶ ἤχον φοβερόν, ὥστε ἐκλείπειν καὶ ἀποθνήσκουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ φόβου.